

De stijging van het aantal abortussen is schijn

wetenschapssocioloog Trudy Dehue

grenzen doen verschuiven. Precies dat illustreert de ultravroegtest. Verbeterde couveuses zouden dat ook kunnen doen.

“Maar de 24-wekengrens... Dat is vaak het eerste waar tegenstanders mee aankomen. Het drukt weer het aloude, patriarchale wantrouwen ten aanzien van vrouwen uit als volwaardige mensen. Natuurlijk willen ongewenst bevruchte vrouwen er zelf zo snel mogelijk bij zijn, alleen al omdat het ongedaan maken daarvan anders voor jezelf steeds ellendiger wordt.

“Het allerlaatste toegestane moment is in Nederland 22 weken na de bevruchting. Het gaat slechts om ongeveer anderhalf procent van de abortussen en belangrijker: dat zijn helemaal geen ongewenste, maar gewilde zwangerschapen.

“Helaas zijn ze levensgevaarlijk voor de vrouw of blijkt de ongeborene zo ernstig gehandicapt dat er alleen een leven met grote ellende voor dat kind te verwachten valt. Tot intens verdriet van de betrok-

—
'Wantrouwen ten aanzien van zwangeren heeft lange historische wortels'
—

kenen. Daar zou niemand een politiek slaatje uit moeten proberen te slaan.”

“En waarom ook altijd het eerst denken in termen van wat verboden zou moeten zijn? Dat wantrouwen ten aanzien van zwangeren heeft lange historische wortels.

“Ongeveer een eeuw geleden begon de keizersnede bijvoorbeeld minder dodelijk te worden. Gelukkig maar, want zonder die operatie moest een kind tijdens de bevalling nog vaak worden gedood, om tenminste de vrouw te kunnen redden, die vaak moeder van eerdere kinderen was.

“Maar de prijs van deze operatie bleef heel hoog. Vrouwen liepen er blaasbeschadigingen door op en de littekens van herhaalde keizersneden konden spontaan open barsten.

“Toch vonden ook de veelal christelijke artsen dat je zo’n vrouw zelf dan niet de keuze voor sterilisatie of anticonceptie mocht laten maken, terwijl seks voor gehuwde vrouwen een religieuze verplichting was.”

Dehue publiceerde in 2023 *Ei, foetus, baby*, waarin ze eeuwenomgang met zwangere vrouwen schetst. Die kon neerkomen op akelige praktijken. De rooms-katholieke kerk leerde dat elke nieuwe ziel door een zielzorger gedoopt moest worden, want anders zou hij bij overlijden van het lichaam de hemel niet in mogen. Dat dopen moest op het blote hoofd. Vanaf 1615 voegde de rooms-katholieke kerk het voorschrift toe dat zo’n doop ook noodzakelijk was bij ongeborenen in mogelijk levensgevaar.

In *Sacra Embryologia*, in het Nederlands vertaald in 1784, staan de ‘pligten des Pastoors’, zoals het hanteren van het ‘Sny-mesje’ zodat ongeborenen na een ‘Kyzerlyke snee’ gedoopt konden worden; het boek verbood het redden van de vrouw via een vaginale bevalling.

Tot in de twintigste eeuw zijn priesters hun (scheer)messen blijven gebruiken om zwangere vrouwen open te snijden. Deze geestelijken hebben “eeuwenlang zelfverzonnen zielen voor een fictief voorgeborchte behoed, en daarmee het echte leven van reëel bestaande vrouwen tot een ware hel op aarde gemaakt. En dat is nog steeds niet te vatten”, schrijft Dehue in haar boek.

Vindt u dat de katholieke kerk vrouwen excuses moet aanbieden?

“Ja. Alleen reageren zou al heel wat zijn. Nog steeds ken ik slechts ontkenningen, terwijl ik veel bewijsmateriaal lever voor Nederland en België. Andere historici deden dat voor andere landen.”

Niet alleen van de kerk verwacht Dehue iets, ook de Nederlandse overheid moet in actie komen. Want volgens haar rijmt de huidige wetgeving ‘helemaal niet’ met de gegarandeerde lichamelijke integriteit uit Artikel 11 van de Grondwet.

“Ieder mens heeft volgens dat artikel het recht om zelf te bepalen wat er met zijn of haar lichaam gebeurt. Wie zwanger kan worden, wordt daar nog altijd in sterke mate van uitgezonderd. Onze abortuswetgeving criminaliseert, stigmatiseert en betuttelt. Ze ontnemt autonomie en privacy en maakt vrouwen tot een mindere mensensoort.

“Dat abortus in het Wetboek van Strafrecht staat – maximale straf voor een hulpverlener: vier jaar en zes maanden – hoor je ook terug in de veelgebruikte uitdrukking ‘abortus plegen’ terwijl er verder geen enkele medische ingreep wordt ‘gepleegd’.

Ik heb een oogoperatie gehad. Heb ik die gepleegd? De netvlies-specialist dan? Nee, ik heb hem gekregen en de specialist heeft hem uitgevoerd.”

Volgens de Maastrichtse filosofiehoogleraar Tjalling Swierstra wordt het “verzet tegen abortus opgenomen in het extreemrechtse rijtje van 130 km per uur rijden, het recht om vlees te eten, afkeer van islam en immigranten en het eisen van lagere belastingen. Heeft allemaal niets met

elkaar te maken, behalve dat het de ‘linkse elite’ in de gordijnen jaagt”. Herkent u die ontwikkeling?

“Ik zou erom lachen als het niet zo ernstig was. Swierstra heeft gelijk. In een rapport van Europarlementariërs blijkt dat er Russische inmenging achter zit. In Nederland werkt dat door in het Poetingszinde Forum voor Democratie dat – daar is hij weer – de 24-wekengrens aan de kaak wilde stellen omdat er ‘op dagelijkse basis’ Nederlandse ‘baby’s worden gedood’.”

“Als de macht van anti-abortuspartijen verder groeit zou het wel eens tot strengere handhaving van ouderwets betuttelende regels kunnen komen. Ze zetten vrouwen ook als egoïstische wezens neer die de taak proberen te ontlopen waarvoor de natuur hen heeft voorbestemd.”

In ‘Ei, foetus, baby’ besprak u het belang van woordkeuze bij zwangerschap. Professionals moeten volgens de richtlijnen bij het maken van echo’s en filmpjes begrijpelijke taal gebruiken, dus zeggen ze niet ‘foetus’ maar ‘baby’ en ‘kindje’. En krijg je de tip er alvast contact mee te leggen, hand op de buik, te praten of te zingen. Wat doet dat met het denken over abortus?

“Hoezo ‘dus zeggen ze baby en kindje’? Moet begrijpelijk per se zoetelijk betekenen? Een hoop mensen met een gewenste zwangerschap worden net zo goed onpasselijk van zulke mierzoete taal die voor hen bepaalt wat ze moeten voelen.

“Voor al sinds de echo worden embryo’s al als volwaardige mensjes beschreven, met een volwaardig ‘hartje’ en een ‘gezichtje’, je krijgt bij de echoscopist te horen dat je kindje vanuit de baarmoeder ‘naar je zwaait’ of ‘glimlacht’, alsof het daarbinnen eveneens een schermpje heeft waarop jij bent te zien.

“Natuurlijk kun je bij een vroegdevolle verwachting niet van een embryo of foetus spreken. Dat doe ik dan zelf ook niet. Maar wat zeg je bij een ongewenste zwangerschap? Daar moeten we nog een taal voor ontwikkelen.”

Trouw
adventskalender

24

Tel samen met Trouw
af naar kerstavond

trouw.nl/advent